

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA AGROBIOLÓGIE A POTRAVINOVÝCH
ZDROJOV**

126931

EKOAGROTURISTIKA V OBCI PODSKALIE

2010

Pavol Jakubek

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA AGROBIOLÓGIE A POTRAVINOVÝCH
ZDROJOV**

EKOAGROTURISTIKA V OBCI PODSKALIE

Bakalárska práca

Študijný program:	Udržateľné poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka
Študijný odbor:	6. 1. 1 Všeobecné poľnohospodárstvo
Školiace pracovisko:	Katedra udržateľného poľnohospodárstva a herbológie
Školiteľ:	Ing. Miroslav Habán, PhD.

Nitra 2010

Pavol Jakubek

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Pavol Jakubek vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Ekoagroturistika v obci Podskalie“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 11. mája 2010

Pod'akovanie

Dovoľujem si touto cestou vysloviť úprimné poďakovanie vedúcemu bakalárskej práce Ing. Miroslavovi Habánovi, PhD. za jeho cenné rady a metodické usmernenie pri vypracovaní bakalárskej práce. Ďalej si dovoľujem poďakovať mojej rodine a priateľom, ktorí mi akýmkoľvek spôsobom pomohli a podporili ma pri štúdiu na univerzite.

Abstrakt

Slovensko je vidiecka krajina. Mnohotvárnosť rôznorodosť a zaujímavosti prírodného prostredia, ako keby ju predurčovali k vidieckemu turizmu. Napriek tomu agroturistika, ako súčasť vidieckeho turizmu je v posledných 20 rokoch veľmi pomaly napredujúci segment turizmu. Cieľom bakalárskej práce bolo spracovať literárny prehľad v problematike vidieckeho cestovného ruchu. Analyzovať prostredie malej podhorskej obce Podskalie v nadväznosti na možnosti vytvorenia ponuky v cestovnom ruchu. Analyzovať rodinnú firmu EKOFARM s.r.o., ktorá pôsobí v danej lokalite. Pestuje ekologickým spôsobom liečivé rastliny, produkuje BIO čaje, venuje sa chovu včiel a chovu jazdeckých koní. Výsledky bakalárskej práce prispievajú k rozšíreniu a prehĺbeniu poznatkov o vidieckej turistike. Vo vybranej podhorskej oblasti mapujú miestne atraktivity a poskytujú návrhy riešenia pre rozvoj vidieckej turistiky v danej oblasti a ekoagroturistiky pre firmu EKOFARM s.r.o.

Kľúčové slová: vidiecky turizmus, agroturistika, ekoagroturistika, Ekofarm s.r.o.

Abstrakt

Slovakia is a rural country. Variety, diversity and attractivity of the natural environment predermine it to be a rural tourism destination. Nevertheless, agro-tourism as part of the rural tourism has been a very slowly advancing segment of tourism in the past 20 years. The aim of the bachelor thesis is to process the digest in the area of the rural tourism. Analyze the environment of a small mountain village Podskalie in response to the possibility of developing a better tourism offering. Analyze the family company EKOFARM Ltd. that operates in the region and focuses on the production of organically grown medicinal herbs and BIO herbal tea, beekeeping and keeping riding horses. The results of the thesis contribute to the expansion and developing of the knowledge about rural tourism, describe the local attractions in the selected mountain area and provide suggestions for solutions of the development of rural tourism in the area and the eco-agro tourism opportunities for EKOFARM Ltd.

Key words: rural tourism, agrotourism, eco-agrotourism, Ekofarm Ltd.

Obsah

Obsah	5
Úvod	8
1 Prehľad literatúry	9
1.1 Charakteristika cestovného ruchu	9
1.2 Špecifiká cestovného ruchu	9
1.3 Vidiecky turizmus	10
1.4 Agroturistika	11
1.4.1 Význam agroturizmu z hľadiska poľnohospodárskeho podniku.....	13
1.4.2 Pozitívne aspekty agroturizmu	13
1.4.3 Negatívne aspekty agroturizmu	13
1.5 Ekoagroturistika.....	14
1.6 Hipoterapia a hipoturistika	14
1.7 Liečivé rastliny.....	16
1.8 Včelárstvo	18
2 Cieľ práce	19
3 Metódy práce	20
3.1 Nadväznosť bakalárskej práce na riešenie projektov	20
3.2 Metodický postup vypracovania bakalárskej práce	20
4 Výsledky práce a diskusia	22
4.1 Charakteristika regiónu	22
4.1.1 Turistická zaujímavosti okolia.....	22
4.2 História obce	23
4.3 Geologická skladba územia	24
4.4 Hydrogeológia a hydrológia	26
4.5 Klimatické pomery.....	26
4.6 Pôdne pomery	27
4.7 Rastlinstvo	27
4.8 Živočíšstvo.....	30
4.9 Technická infraštruktúra.....	30
4.10 Doprava	31
4.11 Lesné hospodárstvo.....	31
4.12 Hustota obyvateľstva.....	31

4.13 Podnikateľské subjekty	32
4.14 Školstvo a šport.....	34
4.15 Zdravotníctvo.....	34
4.16 Kultúra.....	34
4.17 Charakteristika firmy.....	36
4.17.1 História firmy	36
4.17.2 Rastlinná výroba	36
4.17.3 Chov včiel.....	38
4.17.4 Chov jazdeckých koní.....	39
4.18 SWOT analýza.....	40
5 Návrh na využitie poznatkov.....	41
6 Záver	42
7 Použitá literatúra.....	43

Úvod

Slovensko je vidiecka krajina s veľkou mnohotvárnosťou. Rôznorodosť a zaujímavosti prírodného prostredia možno nachádzať na každom kroku. Napriek tomu agroturistika, ako súčasť vidieckeho turizmu je v posledných 20 rokoch veľmi pomaly napredujúci segment turizmu.

Cieľom bakalárskej práce bolo spracovať literárny prehľad v problematike vidieckeho cestovného ruchu. Analyzovať prostredie malej podhorskej obce Podskalie v nadväznosti na možnosti vytvorenia ponuky v cestovnom ruchu. Obec Podskalie má výborné podmienky prírodného prostredia, pre rozvoj vidieckeho turizmu. Ekologicky nezaťažené prostredie s mnohými prírodnými a kultúrnymi atraktivitami a napriek tomu sa v danej oblasti vidiecky cestovný ruch slabo rozvíja. Analyzovať rodinnú firmu EKOFARM s.r.o., ktorá pôsobí v danej lokalite. Pestuje ekologickým spôsobom liečivé rastliny, produkuje BIO čaje, venuje sa chovu včiel a chovu jazdeckých koní. Sú to aktivity, ktoré sú pre agroturistiku zaujímavé a môžu pri správnom manažmente vytvárať ponuku v cestovnom ruchu.

Bakalársku prácu s touto témou sme sa rozhodli spracovať, nakoľko ako spolumajiteľ firmy EKOFARM s.r.o. hľadáme možnosti ďalšieho rozvoja podnikateľských činností. Diverzifikácia k nepoľnohospodárskym činnostiam sa javí ako vhodné východisko a spôsob zabezpečenia zdrojov pre ďalšiu existenciu a rozvoj. Hlavne v súčasných časoch nestability a cenovej poddimenzovanosti tradičných poľnohospodárskych produktov.

1 Prehľad literatúry

1.1 Charakteristika cestovného ruchu

Cestovný ruch je mnohostranným odvetvím, ktoré zahŕňa najmä dopravu, turistické zariadenia poskytujúce ubytovanie a stravovanie, infraštruktúru cestovného ruchu, služby cestovných kancelárií, sprievodcovské služby, turistické informačné systémy a ďalšie služby spojené s tzv. sprievodnými programami. V cestovnom ruchu pôsobí ako súkromný, tak aj verejný sektor (Otepka, Habán 2007).

Ako uvádzajú Demo a i. (2007) cestovný ruch je v podstate každý pohyb človeka z miesta trvalého pobytu okrem každodenného dochádzania do práce. Či cestuje za nákupom, oddychom, poznávaním alebo služobne, či za rodinou, športom, vzdelávaním, obchodovaním, vždy si všíma okolitú prírodu, stavby, pamätníky, kultúru, zvyky, zoznamuje sa z históriou navštíveného kraja, krajiny, alebo svetadiela. Ak je tento pohyb cielený ako forma trávenia dovolenky či voľného času má svoje osobitné charakteristické črty. Medzinárodná konferencia o štatistike cestovného ruchu usporiadaná Svetovou organizáciou cestovného ruchu (WTO) v Otawe v roku 1991, priniesla jasnejšie vymedzenie a klasifikáciu používaných pojmov v cestovnom ruchu. Zo záverov konferencie vyplynulo, že za cestovný ruch sa považuje "činnosť osoby, cestujúcej na prechodnú dobu (v rámci medzinárodného cestovného ruchu najmenej 1 rok a v rámci domáceho cestovného ruchu 6 mesiacov) do miesta mimo svojho trvalého bydliska, pričom hlavný účel jej cesty je iný než vykonávať zárobkovú činnosť v navštívenom mieste. Môže sa však jednať o služobnú, obchodnú či inak pracovne motivovanú cestu, ktorej zdroj úhrady vyplýva z pracovného pomeru u zamestnávateľa v mieste bydliska alebo sídla firmy" (Foret, Foretová, 2001).

1.2 Špecifiká cestovného ruchu

Podľa záujmu turistov sú následne rozvíjané i služby. Túžba človeka po poznávaní prírodného, historického a kultúrneho dedičstva sa stala hnacou silou pre cestovný ruch. Súčasný turisti sú vzdelaní, cieľavedomí a určujú i ďalší vývoj v tejto oblasti (Demo a i. 2007). Ako uvádzajú Habán, Otepka (2004) špecifické rysy cestovného ruchu

ovplyvňujú celý mechanizmus trhu cestovného ruchu, jeho jednotlivé zložky a vzťahy medzi nimi. Medzi špecifické rysy cestovného ruchu patria:

- vysoká miera závislosti na prírodných, kultúrnych a historických atraktivitách regiónu, ktoré sú miestne viazané a nemožno ich premiestňovať,
- spotrebiteľ sa premiestňuje do miesta výskytu ním vybraných atraktivít,
- ekonomické využitie atraktivít cestovného ruchu sa väčšinou uskutočňuje formou poskytovania služieb,
- služby cestovného ruchu majú spotrebný charakter, nemožno ich skladovať,
- tvorba, realizácia a spotreba služieb je v cestovnom ruchu miestne a časovo spojená,
- uspokojovanie potrieb, ako aj samotná spokojnosť zákazníkov cestovného ruchu má vysokú mieru subjektívneho vnímania a posudzovania,
- miestne a časové oddelenie dopytu, ponuky a spotreby produktu cestovného ruchu,
- vysoká miera sezónnosti,
- významný vplyv mimoekonomických faktorov (napr. prírodné katastrofy, vojnové konflikty, terorizmus a i.),
- trh cestovného ruchu má medzinárodný charakter.

1.3 Vidiecky turizmus

Ako uvádza Jarábková (2008) charakter vidieckej oblasti je daný kombináciou viacerých z nasledujúcich prvkov:

- nízka hustota obyvateľstva, vysoký priemerný vek obyvateľstva, nevyrovnaná demografická štruktúra obyvateľstva, odchádzanie kvalifikovaných mladých ľudí z vidieka atď.,

-
- rozdielny význam poľnohospodárstva, pokles zamestnanosti a počtu podnikov v poľnohospodárstve, tlak na cenu pôdy závislý od blízkosti mestských centier, viac alebo menej zaťažené životné prostredie atď.,
 - heterogenita v ekonomických podmienkach (príjmy obyvateľstva), pribúdajúci počet ľudí žijúcich v nestabilných životných pomeroch, prehľbovanie izolácie, ako následku obmedzenej dostupnosti služieb pre podnikateľov a obyvateľov.

Vidiecka turistika predstavuje súbor rekreačných aktivít, ktoré sa viažu na prostredie vidieckeho osídlenia odlišné od civilizačných rekreačných aktivít. Je to realizácia turistiky vo vidieckom priestore, mimo rekreačných a turistických centier. Forma realizácie aktivít vidieckeho turizmu znamená určitým spôsobom návrat k prírode, k tradíciám a k činnostiam ktorými sa bezprostredne zaobstarávajú základné potreby na živobytie. Je to osobitná forma rekreácie vo vidieckom prostredí pri využití najrôznejších daností, ktoré toto prostredie poskytuje (lúky, lesy, rybníky, rieky, miestne remeslá, folklór a pod.). Záujemcom o rekreáciu na vidieku sa poskytnú služby s využitím voľnej kapacity vidieckych domov, obchodných, ubytovacích, stravovacích, športových a zábavných zariadení a prostredia vidieckej krajiny (Otepka, Habán 2007).

V oblasti vidieckeho turizmu Demo a i. (2007) očakávajú nasledovné trendy: stúpajúce vedomie o zdraví, pokoj a bližšie k prírode, ku kvalite, seniorsky turizmus, rodinná dovolenka, dovolenka na koni pohyb turistov po turistických tematických chodníkoch a koridoroch. Tieto trendy a očakávanie budú vplývať na cestovný ruch na Slovensku v blízkej i vzdialenejšej budúcnosti. Väzba cestovného ruchu s environmentalistikou a trvalou udržateľnosťou bude stále bližšia a silnejšia. Udržateľný turizmus je chápaný, ako súhrn poznatkov a produktov, ktoré šetria prírodu a zachovávajú historické a kultúrne dedičstvo krajiny.

1.4 Agroturistika

Agroturizmus je podnikateľská činnosť, ktorú poskytuje prevádzkovateľ (farmár, s.r.o., obec, región) turistom za účelom ich oddychu a odpočinku vo vidieckom prostredí. Ide o špecifickú formu vidieckeho turizmu, ktorú popri bezprostrednom využívaní prírody a vidieckeho prostredia charakterizuje aj priamy vzťah

k poľnohospodárskym činnostiam alebo k objektom s poľnohospodárskou funkciou. Služby agroturizmu sú vhodné aj pre menej solventnú klientelu, hlavne rodiny s deťmi. Agroturistika je teda ideálnym typom rodinnej dovolenky ponúkanej cestovnými kancelárkami rodinám žijúcim vo veľkomestách. Prostredie sedliackeho dvora, resp. farmy je predovšetkým pre mestské deti atraktívne a každý deň strávený v takomto prostredí im prináša nové zážitky. Turisti sa môžu voľne pohybovať po celej farme a majú tak jedinečnú možnosť zoznámiť sa s pôvodným spôsobom života ľudí na vidieku, vidieť „na živo“ domáce zvieratá, kultúrne rastliny, prípadne rôzne spôsoby spracovania a využitia poľnohospodárskych produktov (Otepka, Habán 2007).

Jarábková (2008) uvádza rozdielnu terminológiu pre typy agroturizmu:

Zelený cestovný ruch je viac zaužívaný termín v Severnej a Strednej Európe, zahŕňa farmy a vidiek v užšom zmysle slova. Podľa viacerých autorov táto forma cestovného ruchu poskytuje ubytovanie v domoch na farmách alebo malokapacitnom ubytovaní v rámci regiónu (vidiecke domy, vidiecke ubytovne, rodinné hotely, kempingy ap.). Cieľom je priblížiť sa k hodnotám vidieka, k jeho kultúre, tradícii, pozorovaniu vidieka, k pokoju domova a k fyzickej a duševnej regenerácii.

Farmársky cestovný ruch predstavuje typické ubytovanie na obilninových, zeleninových a zvieracích farmách. Farmári kombinujú ubytovacie služby s predajom ich produkcie, získavajú vyššiu pridanú hodnotu z prenájmu ich budov (Albacete-Sáez, 2006).

Dovolenka na roľníckom dvore prevádzkovateľ okrem nocľahu poskytuje aj iné služby na uspokojenie požiadaviek zákazníka a za účelom dosiahnutia vedľajšieho príjmu (Otepka, Habán 2007).

Labužnícky resp. gastronomický cestovný ruch je typický predovšetkým priamym odbytom regionálnych špecialít vlastnými hosťami a stálym okruhom odberateľov (najmä stravovacích zariadení). Často je spojený s predajom vlastných vyrobených produktov. Táto forma cestovného ruchu prevláda v krajinách Stredomoria a vo Francúzsku. Napr. špeciálne ulice: „Ulica vína“, „Syravá ulica“ (Mach a i., 1993).

Škandinávsky typ predstavuje predovšetkým prenájom ubytovacích zariadení na vidieku bez poskytovania ďalších služieb, prípadne s obmedzenými službami. Môže ísť

o prenájom kempingových plôch alebo prázdninových domov a bytov s vlastným zásobovaním prenajímateľov (Mach a i., 1993).

1.4.1 Význam agroturizmu z hľadiska poľnohospodárskeho podniku

Otepka, Habán (2007) uvádzajú, že agroturizmus je významným zdrojom príjmov farmy alebo podniku, čo prináša existenčnú istotu, výrazným spôsobom finalizuje produkciu podnikateľských subjektov tým, že výhodnejšie môžu byť speňažené vlastné produkty, ubytovacie kapacity, dokonca aj technologický proces a prostredie farmy (hospodárskeho dvora), polia, lúky aj krajina. Vytvára podmienky pre hospodárenie aj na menej úrodných, či dokonca ohrozených poľnohospodárskych podnikoch a farmách. Prevádzkovanie agroturistiky vyžaduje určitý stupeň vybavenosti poľnohospodárskej usadlosti a tým sa zvyšuje celkový štandard domácností v týchto oblastiach a pod.

1.4.2 Pozitívne aspekty agroturizmu

Pozitívne aspekty agroturizmu sa prejavujú najmä v týchto oblastiach:

- predstavuje ideálne spojenie služieb cestovného ruchu s poľnohospodárskym prostredím,
- rešpektuje prirodzené prírodné a životné prostredie,
- prispieva k tvorbe zveľačovaniu krajiny,
- umožňuje objavovať a popularizovať miestne krásy a tradície,
- zabezpečuje návrat človeka k prírode, upevňuje zdravie turistov pobytom na čerstvom vzduchu,
- stimuluje rozvoj ďalších podnikateľských aktivít.

1.4.3 Negatívne aspekty agroturizmu

Prevádzkovanie agroturistických zariadení môže byť spojené aj s nasledovnými negatívnymi aspektmi:

-
- konkurencia v rozložení a využívání pracovních síl – pracovníkov poľnohospodárskej farmy: hlavná sezóna cestovného ruchu je v podstate zhodná s hlavnou sezónou v poľnohospodárstve (zber obilnín, krmovín),
 - konkurencia z hľadiska umiestnenia voľného kapitálu, (do akej činnosti vložiť finančné prostriedky v prípade, že potrebujem obidve činnosti – do rozvoja poľnohospodárskej výroby alebo do rozvoja agroturistiky),
 - preťažovanie žien farmárov, na ktorých popri práci na hospodárstve a v domácnosti spočíva aj ťažisko práce v oblasti agroturistiky.
 - možný je aj negatívny vplyv na životné prostredie (poškodenie poľných ciest, vyrušovanie zveri, hromadenie odpadkov a p.),
 - príliš veľká návštevnosť a neprispôsobenie sa pôvodnej sociálnej štruktúre v dedine môže znamenať záťaž a stres pre miestne obyvateľstvo,
 - môže dôjsť k úbytku pôdy v dôsledku výstavby ubytovacích zariadení a ďalších súčastí infraštruktúry cestovného ruchu.

1.5 Ekoagroturistika

Ekoagroturizmus je špecifickou oblasťou agroturizmu, ktorý poskytujú ekologicky hospodáriace farmy, produkujúce bioprodukty. Bývajú umiestnené v zdravotne priaznivom životnom prostredí. Základnou filozofiou ich činnosti je to, že sa snažia hospodáriť v maximálnom súlade s prírodnými procesmi a podstatným znakom tejto formy agroturizmu je nielen ubytovanie v rodine farmára, ale aj účasť na atraktívnych poľnohospodárskych prácach a konzumácia produktov ich ekologického hospodárenia (Otepka, Habán 2007).

1.6 Hipoterapia a hipoturistika

Slovensko je krajina s ideálnymi trávnatými stráňami, vegetáciou a tradíciou, poskytuje návštevníkom jedinečnú možnosť splynutia s prírodou - jazdectvo. Tento druh relaxácie, odpočinku, ale i náročnej skúšky vlastnej kondície sa stáva čím ďalej viac populárnym. Vďaka tomu vznikajú okrem tradičného druhu jazdenia rôzne iné zaujímavé disciplíny - prechádzky v kočiari, na saniach, terénnom koči a v poslednom

čase skijöring. Pri ňom sa človek na lyžiach chytí lana a nechá sa unášať za bežiacim koňom. Zároveň zistí aká dynamická a rýchla vie byť jazda koňa. Konský chrbát poskytuje zaujímavý pohľad na krajinu a nie nadarmo sa hovorí, že najkrajší pohľad na svet je z konského sedla.

Hipoterapia (z gréckeho slova hippo – kôň), čiže liečba pomocou koňa, je v súčasnej dobe jednou z najdynamickejšie sa rozvíjajúcich liečebných metodík. Vďaka svojej komplexnosti je určená pre širokú oblasť klientov s fyzickými, psychickými či sociálnymi problémami, z čoho vychádza aj jej členenie do jednotlivých liečebných okruhov s rozličnými cieľmi a metodikami <www.bedekerzdravia.sk>. Jedinečnosť hipoterapie spočíva predovšetkým vo využití koňa ako zdroja pohybových impulzov. Ten sa s pacientom pohybuje spôsobom podobným ľudskej chôdzi. Vplyvom pohybu koňa dochádza k uvoľneniu svalového napätia, odbúravajú sa patologické pohybové stereotypy, dochádza k mimovoľnému zapojeniu reflexov pre rovnováhu, podporuje sa vzpriamené držanie trupu a hlavy. Veľkým prínosom hiporehabilitácie je samotný kontakt dieťaťa so živým zvierateľom, jeho teplo, energia, dotykové podnety a emotívny vzťah, ktorý si dieťa vytvára. Dieťa zabúda na bolesti, ktoré pri iných formách rehabilitačných cvičení vníma. Imobilné deti zažívajú voľný pohyb v priestore, ktorý nemôžu vykonávať na vlastných nohách. Vlastné špecifikum a jedinečnosť hipoterapie spočíva predovšetkým vo využití koňa ako zdroja pohybových impulzov. Ten sa s pacientom pohybuje spôsobom podobným ľudskej chôdzi. Vplyvom pohybu koňa dochádza k uvoľneniu svalového napätia, odbúravajú sa patologické pohybové stereotypy, dochádza k mimovoľnému zapojeniu reflexov pre rovnováhu, podporuje sa vzpriamené držanie trupu a hlavy. Kôň kladne pôsobí i na psychiku dieťaťa.

Hlavné zámery hipoterapie:

- odstránenie nedôvery, ako prejavu, ktorý prestupuje radom psychických porúch,
- odstránenie úzkosti, ako sprievodného javu niektorých porúch,
- nácvik správneho sebahodnotenia,
- získanie sebavedomia
- odstránenie agresivity a antipatií,
- nácvik kooperácie medzi členmi skupiny a rozvinutie tolerancie,

-
- posilnenie intelektových funkcií, predovšetkým pozornosti a pohotovosti a rozvoj kreativity,
 - rozvoj primeraných sociálnych vzťahov.

Hipoterapiu indikuje odborný lekár. Vykonáva sa v jazdiarni na rovnom teréne. Liečebná jednotka trvá približne 15 – 20 minút, v závislosti od diagnózy, veku a klinického stavu (2 – 3 krát týždenne, po dobu 3 mesiacov).
<<http://www.ajc.estranky.sk/clanky/hipoterapia/Hipoterapia>>

1.7 Liečivé rastliny

Liečivé rastliny sú v rámci rastlinnej výroby často zabudnutou skupinou pestovaných rastlín. Vo veľkovýrobe sa u nás pestujú čoraz v menšej miere hoci o obľúbenosti liečivých rastlín nemožno pochybovať. Objavujú sa v záhradách a na menších poliach. V pomerne veľkej miere sa používajú pri prevencii a počas rôznych ochorení. Rastliny, ktoré pomáhajú pri liečení chorôb a pri navrátení zdravia, sú oprávnené pomenované ako liečivé. Systematická botanika popisuje 380 tis. Druhov rastlín zaradených do 15 tis. Rodov. Liečivé vlastnosti má približne 15 000 druhov celosvetovej flóry. V Európe je známych asi tisíc druhov liečivých rastlín, z ktorých sa asi 800 používalo v tradičnom ľudovom liečiteľstve. V oficiálnej medicíne sa v súčasnosti používa približne 300 druhov.
<http://www.agroporadenstvo.sk/rv/liecivky/liec_rast.htm>.

Habán, Otepka, Šalamon (2008) uvádzajú, že na Slovensku má potreba liečivých a aromatických rastlín stále vzrastajúcu tendenciu. Dnes sa v oficiálnom liečiteľstve používa 150 a v ľudovom asi 200 druhov liečivých rastlín. Na výrobu fytofarmák, potravinových a výživových doplnkov sa v súčasnosti na Slovensku využíva viac ako 240 druhov liečivých rastlín. Okrem priameho využitia liečivých rastlín vo farmaceutickom a potravinárskom priemysle sú suroviny získavané na báze liečivých rastlín intenzívne využívané aj v kozmetickom priemysle, resp. v ďalších odvetviach hospodárstva.

Väčšina produkcie liečivých rastlín vo svete pochádza v veľkopestovateľskej produkcii (viac ako 60%). Voľný zber v prírode sa uplatňuje už len v malom rozsahu, resp. v domácnostiach a na vidieku. Za posledných tridsať rokov na Slovensku vzrástla spotreba liečivých rastlín na trojnásobok. Voľný zber z prírodných lokalít výskytu

v súčasnosti nestačí pokryť ich potrebu. Jednou z ciest zabezpečenia potrebného množstva tradičných nových druhov liečivých rastlín je ich introdukcia z prirodzených lokalít výskytu do kultúrnych podmienok, kde sa môže ich pestovanie cieľavedome ovplyvniť človekom <http://www.agroporadenstvo.sk/rv/liecivky/liec_rast.htm>.

Šalamon (1999) tvrdí, že **zber liečivých rastlín** je prvým a veľmi jednoduchým krokom k získaniu drogy z liečivej rastliny. Význam zberu trvá a dá sa predpokladať, že trvať bude aj naďalej. Zberom sa v našej krajine zabezpečuje 60-70 % sortimentu a množstva liečivých rastlín z ich celkového objemu.

Maloplošné pestovanie liečivých a aromatických rastlín na výmerách do 0,5 ha vidí ako východisko z nebezpečenstva nadmernej exploatacie prírody a ničenie porastov i v chránených oblastiach a možnosť zvyšovania kvality liečivých rastlín a ich drog, ktoré sú na ne kladené. Do maloplošného pestovania sa zaraďujú tie druhy, ktoré sa vo voľnej prírode vyskytujú sporadicky (levanduľa, nechtík, bazalka, puškvorec, ruman, oman, náprstník, estragon, angelika, zemežlč...) alebo sú chránené (ibiš, medvedica).

Veľkoplošné pestovanie liečivých a aromatických rastlín spadá do sféry špeciálnej rastlinnej výroby a považuje ju za jedinú cestu vedúcu k zabezpečeniu potrebného množstva kvalitnej suroviny pre spracovanie a vývoz do zahraničia.

V Európe za posledných 25 rokov vzrástla spotreba LAKR na trojnásobok a nároky na množstvo a akosť ďalej narastajú. Európa je najdôležitejším strediskom svetového trhu s LAKR, kde sa ročne dováža priemerne 127 230 ton, z toho až 85% ostáva v krajinách EÚ, Kultúrne sa pestuje v Európe približne 140 druhov, k najžiadanejším liečivým rastlinám patrí pestec mariánsky, rumanček kamilkový, mäta pieporná a medovka lekárska. Z aromatických a koreninových rastlín je to chmeľ obyčajný, koreninová paprika, fenikel obyčajný a rasca lúčna.

Dôvodom zvyšovania záujmu o liečivé a koreninové rastliny je predovšetkým v záujme o prírodné produkty. Racionálne stravovanie, záujem o alternatívnu medicínu a úsilie o vyváženú ekológiu majú zásluhu na tom, že účelové pestovanie LAKR sa u nás v posledných rokoch kultivuje. Nepriaznivý vedľajší účinok niektorých chemických prostriedkov, farbív a kozmetík donútil výrobcov, aby umelé látky začali nahrádzať prírodnými. Zvýšený výskyt alergií je tiež jednou z príčin, prečo vzrastá záujem o prírodné produkty aj na Slovensku. Pri posudzovaní poľnohospodárskej výroby sa už

nekladie taký dôraz na maximalizáciu za každú cenu, ale zdôrazňuje sa predovšetkým rešpektovanie agroenvironmentálnych podmienok t.j. vhodné hospodárenie vo vzťahu k životnému prostrediu

<http://www.agroporadenstvo.sk/rv/liecivky/poda_alternativy.htm>

1.8 Včelárstvo

Včelárenie je jedným z najstarších častí ľudskej činnosti. Človeku najskôr prinášalo včelie produkty, akými boli med a vosk, neskôr sa začalo využívať aj priaznivých účinkov ďalších produktov, t.j. materskej kašičky, včelieho jedu. Pre svoje antibakteriálne účinky našiel uplatnenie aj propolis. S postupom intenzity využívania pôdy k poľnohospodárskym účelom získavalo včelárstvo význam aj pri opelení rastlín. Včely sa však podieľajú aj na udržaní rovnováhy v prírode a tým aj na ochrane životného prostredia (Veselý a i. 2003).

Včelárstvo patrí k poľnohospodárskym odvetviám s najužším vzťahom k prírodným podmienkam a zároveň s mimoriadnym významom pre udržanie ekologickej stability krajiny. Súčasne je však odborom, ktorý veľmi citlivo reaguje na vonkajšie ekonomické podmienky (Švamberg, 2000).

Pod významom včelárenia sa veľa krát a s omylom označuje iba výťažok medu. Často si ani samotní včelári neuvedomujú, že hlavný národohospodársky význam včelárstva spočíva práve v opelovacej činnosti včiel, ktorá sa podieľa cca 90 % na celkovom úžitku zo včelárenia. Bolo zistené, že včela medonosná sa podieľa súčtom priamo a nepriamo 1/3 pri zaistení ľudskej výživy, pričom rozhodujúca je jej opelovacia činnosť. Vedľa týchto priamych produktov sa dnes považuje za veľmi dôležitý i vplyv včely medonosnej na utváraní životného prostredia, ktorého úroveň nielen vytvára, udržuje a rozvíja, ale taktiež veľmi citlivo reaguje na jeho zmeny v dôsledku antropogénnych faktorov (toxické imisie, otravy pesticídmi, nevhodná štruktúra krajiny a s ňou spojená jej úživnosť a pod.). Včela je bioindikátorom kvality životného prostredia, pre svoju závislosť na prírodných zdrojoch potravy i neoceniteľným ekologickým činiteľom. Využíva sezónnu nadprodukcii cukrov a bielkovín produkovaných rastlinami v podobe nektáru a peľu a pri ich zbere sprostredkuje opelenie rastlín. Prispieva tak ku stabilite prírodných ekosystémov a k zachovaniu ich druhovej rozmanitosti (Přidal, 2005).

2 Cieľ práce

Cieľom bakalárskej práce bolo:

- spracovať literárny prehľad v problematike vidieckeho cestovného ruchu,
- syntetizovať odborné poznatky o rozvoji vidieka v okresoch Považská Bystrica publikovaných v odbornej a vedeckej literatúre,
- literárne spracovať informácie súvisiace s turistickými aktivitami podporujúcimi rozvoj obce Podskalie a mikroregiónu Stražovské vrchy a analyzovať prostredie v nadväznosti na možnosti vytvorenia ponuky v cestovnom ruchu,
- zrealizovať SWOT analýzu
- analyzovať rodinnú firmu EKOFARM s.r.o. s cieľom navrhnúť riešenie pre rozvoj ekoagroturistiky a tvorbu ponuky vo vidieckom cestovnom ruchu, s využitím existujúceho potenciálu.

3 Metódy práce

Metodickým základom bakalárskej práce je vytvorenie dostatočnej údajovej základne pomocou informácií, ktoré sú dostupné v odbornej a vedeckej literatúre, tiež na webových stránkach. Dostupné sú i v priamom kontakte so zainteresovanými ľuďmi v okresoch Považská Bystrica. V niektorých obciach sú zriadené turisticko – informačné kancelárie, v ostatných obciach sú schopní podať potrebné informácie starostovia obcí, množstvo informácií je možné získať z monografií jednotlivých obcí. Každá turisticky zaujímavá obec má už dnes webovú stránku.

3.1 Nadväznosť bakalárskej práce na riešenie projektov

Bakalárska práca bola riešená na Katedre udržateľného poľnohospodárstva a herbológie FAPZ SPU v Nitre a nadväzuje na nasledovné projekty:

- Európsky fenomén „Agroturizmus“ ako možnosť obnovy vidieckych sídiel a regiónov v SR a ČR. (projekt Slovensko- Českej medzinárodnej vedecko - technickej spolupráce: SK – CZ - 02106) vedúci projektu za SR: Ing. Pavol Otepka, PhD.
- VEGA MŠ SR: 1/441/07: Ekologizácia poľnohospodárskych postupov a environmentálna funkcia poľnohospodárstva v intenzívne obrábanej poľnohospodárskej krajine (vedúci projektu: Dr. Ing. Milan Macák),
VE 3: Pestovanie liečivých rastlín v environmentálne vhodných agroekologických podmienkach (vedúci VE: Ing. Miroslav Habán, PhD.).
Doba riešenia: 2007 – 2009.

3.2 Metodický postup vypracovania bakalárskej práce

Bakalárska práca bola vypracovaná na základe nasledovného metodického postupu:

1. Štúdium literatúry z dostupných domácich i zahraničných zdrojov. Najčastejšie použité boli odborné i vedecké časopisy *Acta regionalia et environmentalica*, zborníky príspevkov z konferencií a seminárov, odborné knižné publikácie a webové stránky.

-
2. Analýza získaných informácií metódou komparácie a metódu vyhodnotenia kladných a záporných stránok pre atraktivitu rozvoja vidieka prostredníctvom SWOT analýzy a jej osnovy, ktorú uvádzajú Habán, Otepka (2004). Hodnotenými znakmi sú: silné stránky (Strengths), slabé stránky (Weaknesses), príležitosti (Opportunities) a ohrozenia (Threats).
 3. Spracovanie literárnych údajov do práce prebratím a novým zostavením cudzích poznatkov metódou kompilácie a spracovanie získaných informácií do systematického celku.
 4. Vypracovanie návrhu na využitie poznatkov a formulovanie získaných údajov do záveru bakalárskej práce.

Pri analýze dostupných údajov, publikovaných v domácej odbornej i vedeckej literatúre bol kladený dôraz na zhodnotenie možnosti skúmaného regiónu metódou dekompozície na prvky – jednotlivé časti – aktivity turizmu rôzneho charakteru:

- § viazaného na prírodné prostredie,
- § viazané na vytvorené prostredie,
- § viazané na organizačné predpoklady a aktivitu.

Metodický postup prezentovaný Ústavom územného rozvoja Brno bol modifikovaný Ústavom turizmu Bratislava (Weiss et al., 2005) a prispôsobený pre hodnotenie potenciálu rozvoja vidieckej turistiky a agroturistiky v Severopovažskom regióne, konkrétne v okrese Považská Bystrica.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Charakteristika regiónu

Obec Podskalie leží 15 km severozápadne od okresného mesta Považská Bystrica a 45 km od krajského mesta Trenčín. Katastrálne územie Podskalie je charakteristické typickým podhorským prostredím. Rozprestiera sa na svahoch troch súbežných doliniek, pričom takmer 70% územia zaberajú lesy a 23% územia pokrývajú trvalé trávne porasty.

Dominantou územia je skalný útvar Podskalský Roháč, ktorý bol v roku 1993 vyhlásený za Národnú prírodnú rezerváciu. Je to územie európskeho významu a je súčasťou CHKO Strážovské vrchy.



Obr. 1. Letecká snímka obce Podskalie (Zdroj: obec. úrad Podskalie)

Celková rozloha katastra obce je 768,5 ha, počet obyvateľov k 31.12.2009 bol 121 (Mitaš, 2010). To zaraďuje obec Podskalie medzi 1177 obcí v Slovenskej republike s počtom obyvateľov do 500. V takýchto malých obciach žije 6,02 % obyvateľov Slovenska, čo predstavuje 323 924 obyvateľov (Žárska, 2006).

V roku 1950 mala obec 322 obyvateľov a v súčasnosti má len 121 obyvateľov. Tento tretinový pokles počtu obyvateľov v priebehu 60 rokov bol zapríčinený pozastavením novej domovej výstavby v minulosti, dôsledkom čoho bol únik mladých ľudí z vidieka do miest.

4.1.1 Turistická zaujímavosť okolia

V rádiuse 20 km vzdušnou čiarou sa v okolí obce Podskalie nachádza veľa a turisticky prítiahlivých miest. Medzi ne patrí Manínska a Kostolecká tiesňava, Súľovské skaly, Slovenský betlehem v Rajeckých Tepliciach, rázovitá obec Čičmany so

zachovalými prvkami ľudovej architektúry, kúpele Nimnica a Rajecké Teplice, lyžiarske strediská Mojtín, Čičmany, Čertov, Podjavorník, vodná nádrž Nosice, hrad Vršatec, hrad Košeca, Považský hrad, Súľovský hrad, kaštieľ Orlové, množstvo jaskýň na ktoré výskyt sú Strážovské vrchy bohaté, sprístupnená je jaskyňa Dúpna.

4.2 História obce

Obec bola pôvodne majetkom Nitrianskej diecézy, čo dokazuje názov uvedený v registri pápežských kolektorov o zaplatených desiatkoch, ktoré pápežská kúria v Avignone predpísala užívateľom cirkevných benefícií v Uhorsku v rokoch 1332 – 1337 – Egyházas Nádas /egyház-cirkev, nádas-trstie/. Patrocínium kostola sv. Martinovi-vyznavačovi je doložené už v listine z roku 1392, vydanéj nitrianskou kapitulou. V listine sa uvádza prvý pravdepodobný zistiteľný svetský majiteľ Podskalia – magister Mikuláš z Krnče, dvorský rytier, familiár Stibora zo Stiboric (šľachtici z Krnče boli jednou z vetiev doku Diviackych, patrili k tretej samostatnej vetve, ktorá mala svoje pôvodné sídlo po roku 1258 vo Veľkých Bošanoch). Synovia nebohého magistra Mikuláša Juraj a Ján i v mene svojho nepľnoletého brata Mikuláša predali celý svoj majetok Horné Trstie (uvádza sa aj farský kostol sv. Martina – vyznávača, čo je nepopierateľný dôkaz, že ide o dnešné Podskalie) Štefanovi, synovi Vavrinca z Lieskovca. Potvrďuje to spomínaná listina vydaná nitrianskou kapitulou 21. decembra 1392. Tak prešlo Podskalie do vlastníctva rodu Lieskovských. Štefan, syn Vavrinca, bol roku 1407 kastelánom hradu Košeca. 1415 hlavným županom Trenčianskej stolice. Mal šesť synov (Petra, Jakuba, Jána, Stanislava, Ladislava a Štefana), ktorí roku 1462 vlastnili Košecké hradné panstvo. Obec patrila začas hradnému panstvu Košeca, potom zemanom. Zo zemianskych majiteľov Podskalia môžeme uviesť nasledovných: Na prelome 16. – 17. storočia boli vlastníckmi príslušníci rodu Borčických. Neskoršími majiteľmi boli príslušníci rodu Trst'anských (Kohút 2006).

Pôvodný Podskalský kostol bol údajne postavený v roku 1296, bol to malý drevený kostolík s prvkami gotiky.

Súčasný rímsko-katolícky Kostol sv. Martina, tvorí dominantu obce a patrí do zoznamu kultúrnych pamiatok bol barokovo prestavaný v rokoch 1750-1754.

Návštevníkov prekvapí svojou zachovalou a peknou interiérovou výzdobou. Okrem hlavného oltára sa v ňom nachádzajú ďalšie tri bočné oltáre. Pôvodný organ sa nezachoval. Súčasný organ bol vyrobený firmou Rieger – Jägerndorf a pochádza z roka 1897. Zaujímavosťou je že pod hlavným oltárom sa nachádza krypta.

V extraviláne obce sa nachádza baroková kaplnka Panny Márie Snežnej z roku 1760, ktorá síce nepatrí medzi kultúrne pamiatky, ale má svoju historickú a kultúrno-spoločenskú hodnotu.



Obr. 2. Hlavný oltár kostol sv. Martina v Podskalí (Zdroj: autor)

4.3 Geologická skladba územia

Časť katastrálneho územia je súčasťou vlastného územia CHKO Strážovské Vrchy s druhým stupňom ochrany v zmysle zákona NR SR č. 287/1994 Zb. o ochrane prírody a krajiny. Nachádza sa tu maloplošné chránené územie – Národná prírodná rezervácia Podskalský Roháč, vyhlásená MŽP SR č. 83 z marca 1993 s celkovou výmerou 105,57 ha s piatym stupňom ochrany. (http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/maloplosky.html#podskalsky_rohac)

Základným rysom geologickej stavby územia je mohutný vývoj bazálnej litéfacie zlepcov a brekcií. Tieto sú prevažne dolomitové konglomeráty iba s malým podielom okruhliakov vápencov. Vytriedenie materiálu je nedokonalé a rovnako aj vrstevnatosť je nedokonalá. Smerom do nadložia (k JV) možno sledovať zjemňovanie klasického materiálu až k prieskocovým typom. Pôvodný materiál zlepcov sú strednetriasové dolomity pomerne slabo opracované, čo nasvedčuje pomerne krátkemu transportu.

Možno ich charakterizovať ako uloženiny podmorských sutinových tokov. Pôvodné sú dolomity chočského a strážovského príkrovu. Tmel je karbonatický (Burkovský a i., 1987).

Lokalita predstavuje veľmi významné územie z hľadiska geomorfologického a krajnotvorného. Táto časť Strážovských vrchov patrí do provincie Západných Karpát, subprovincie Vnútrotných Karpát, oblasti Žilinská Kotlina, podcelok Domanižanská kotlina, celok Strážovské vrchy, podcelok Zliechovská hornatina, časť Strážov (PHSR 2007).



Obr. 3. Skalné útvary v NPR Podskalský roháč (Zdroj: autor)

Morfologický vývoj územia je daný tektonickou predispozíciou, vztýčením súvrství, materskou horninou a jej tektonickým narušením, eróznymi procesmi, pri ktorých podstatnú úlohu hrá aj mechanická odolnosť zlepcov voči okolitým horninám. V súčasnosti územie predstavuje výrazný skalný hrebeň s početnými skalnými útvarmi, vežami, skalnými rebrami, v ktorých sa miestami nachádzajú otvory typu skalných okien (väčšina nevelkých rozmerov do 1 metra), tunelov (vznikli prevažne zaklínením zrúteného bloku do úzkych rónových rýh), ale aj mohutnými bralami so skalnými i niekoľko metrov vysokými strmými až kolmými stenami. Medzi jednotlivými skalnými skupinami hrebeňa sú často hlboké sedlá (Burkovský a i., 1987). Vzhľadom k tomu, že oblasť Strážovských vrchov je geologicky mladým územím, sformovaná alpínskym erogenom, patrí k seizmicky aktívnym oblastiam. Početné tektonické poruchy jednotiek v samotných Strážovských vrchoch vytvárajú podmienky pre vznik zemetrasení. Severná časť Strážovských vrchov v okrese Považská Bystrica, ohraničená Lieskovom a Ďurďovým predstavuje pásmo s intenzitou 8°, ostatné územie je zaradené do pásma s intenzitou 7°. Charakter geomorfologických pomerov územia dáva vhodné predpoklady pre rozvoj erózných procesov vo všetkých polohách reliéfu (PHSR 2007).

4.4 Hydrogeológia a hydrológia

Územie patrí do povodia Váhu. Rozhodujúci význam z hľadiska výskytu a obehu podzemných vôd ako aj ich chemického zloženia má predovšetkým prostredie, v ktorom sa voda nachádza, t.j. jednotlivé pevné horniny a nespevnené zloženy. Pre akumuláciu a pohyb podzemných vôd je v riešenom území najvhodnejším prostredím mezozoika, (trias, jura) s prevahou príkrovových vápencov a dolomitov. Toto geologické podložie sa vyznačuje veľmi dobrou puklinovo-krasovou priepustnosťou, čo podmienilo vznik početných prameňov s veľkou výdatnosťou v blízkom okolí. V k.ú. je niekoľko príležitostných tokov, ktoré vtekajú do Pružinky, ľavostranného prítoku Váhu (PHSR 2007).



Obr. 4-6. NPR Podskalský roháč (Zdroj: autor)

4.5 Klimatické pomery

Územie je zahrnuté do mierne teplej klimatickej oblasti, ktorá je charakterizovaná počtom letných dní v roku pod 50 a priemernou teplotou vzduchu v júli nad 16°C. Priemerné teploty v januári sa pohybujú od -3, 5°C do -6°C. Letných dní v roku s maximálnou teplotou vzduchu 25°C a viac je 40, naopak dní, kedy teplota vzduchu je pod 0°C je v roku 80. Najnižšie teploty v danej oblasti klesajú na -24°C. Na základe priemerného ročného úhrnu zrážok, ktorý činí 800 mm, patrí územie NPR do mierne vlhkej oblasti. Zimnú zrážkovú činnosť charakterizuje výška snehovej pokrývky, ktorá dosahuje nad 0,50 m a doba trvania je 140 dní. Zrážkovú činnosť ovplyvňuje oblačnosť, ktorá je v priemere najväčšia v decembri (75 %) a v septembri (55%). V oblasti počas letného a zimného štvrťroku prevláda JZ prúdenie vzduchu,

ktoré dosahuje 16%, kým v roku majú prevahu vetry vanúce zo severu (až 26%) (Burkovský a i., 1987).

4.6 Pôdne pomery

V riešenom území má dominantné postavenie na poľnohospodárskej pôde rendzina modálna. V menšej miere sa vyskytujú kambizem rendzinová, kambizem modálna a pseudoglejová. Lokálne na rovinách v blízkosti tokov pod svahmi vznikli gleje. Pôdy majú vo všeobecnosti pomerne tenký humusový horizont a premenlivé lokálne aj vysoké zastúpenie skeletu. V svahovitých polohách sú len mierne náchylné na pôdnu eróziu. V kultúre ornej pôdy sú využívané najmä rovinaté polohy s príľahlými miernymi svahmi. Svahovitejšie pozemky s plytšími a skeletnatejšími pôdami sú v kultúre trvalých trávnych porastov (PHSR 2007).

Tab. 1 Štruktúra pôdy v kat. území Podskalie (Zdroj: PHSR obce Podskalie)

Výmera pôdy v obci (v ha)	
Výmera celkom	768,5
Výmera poľnohospodárskej pôdy	202,9
- z toho orná pôda	24,1
- lúky a pasienky	178,8
Výmera lesnej pôdy	527,5

4.7 Rastlinstvo

Podskalský Roháč je geomorfologicky, botanicky aj esteticky veľmi príťažlivý a bohatý na vápencovú flóru. Treba poznamenať, že už univ. prof. Dr. F. A. Novák (1892 -1964) považoval Strážovské vrchy za najbohatšie floristické územie Slovenska.



Obr. 7. Poniklec slovenský (Zdroj: autor)

Práve na tomto území možno výstižne demonštrovať vzájomné prelínanie horskej západokarpatskej flóry s teplomilnou flórou panónskou, a to v plnej miere platí i o Roháči. Hoci nadmorská výška je 720 m n. m., okrem mnohých teplomilných rastlín sa tu vyskytuje aj dosť horských druhov (Runkovič 1985)

Približne polovicu zo zalesnenej plochy zaberajú ochranné lesy. Úžitkové lesy sú tvorené na 95% borovicovým porastom. Ochranný les v NPR Podskalský Roháč tvorí z 90% buk a zvyšok je borovica. Na chladnejších severných stenách sa sporadicky vyskytuje chránená drevina tis obyčajný. Rastlinstvo CHKO Strážovské vrchy sa vyznačuje bohatou vápencovou flórou so zastúpením teplomilných panónskych druhov, horských a vysokohorských karpatských druhov. Pestré mikroklimatické podmienky územia umožnili osídlenie teplomilným druhom na výhrevných južne orientovaných skalách, zástupcovia horskej flóry našli útočisko na chladnejších tienených skalných stenách a úžľabinách na severných svahoch, niekedy aj v pomerne malej nadmorskej výške.

Podstatný vplyv na charakter flóry má aj severno - južná orientácia pohoria. Dominantnými travinnými druhmi skalných mačínových spoločenstiev sú kostrava tvrdá, ostrevka vápnomilná a ostrica nízka. Z horských druhov sa tu nachádzajú astra alpínska, hlaváč lesklý, horec Clusiov, chudôbka vždyzelená, jastrabník prerastlíkovitý, kosatka kalíškatá atď. Na výslunných južne orientovaných skalných stenách rastú teplomilné druhy ako astra spišská, bodliak kopcový, cesnak bledožltý, cesnak sivkastý horský, devätorka rozprestretá, devätorník veľkokvetý, devätorníkovec sivý, gul'ôčka bodkovaná, chrastavec Kitaibelov, jagavka konáristá, kavyl' Ivanov, kavyl' pôvabný, ľan tenkolistý, ľan žltý, mednička brvitá, nevädza Triumfettova a podobne.



Obr. 8. Flóra NPR Podskalský Roháč (Zdroj: autor)

Vďaka vápenatému podložiu je územie CHKO bohaté na prítomnosť druhov z čeľade vstavačovité – orchideí. Z celkového počtu asi 70 druhov rastúcich na Slovensku sa tu nachádza okolo 40 druhov. <http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/botanika.html>

Herceghová (2006) uvádza zistenie 16 druhov z čeľade vstavačovitých v okolí územia NPR Podskalský Roháč. Z tohoto počtu do kategórie kriticky ohrozených taxónov flóry Slovenska patrí 1 druh, do kategórie ohrozených taxónov patria 3 druhy, do kategórie zraniteľných patrí 11 druhov a 1 spadá do kategórie menej ohrozených taxónov Slovenska. Botanici v predchádzajúcom období zaznamenali v tejto oblasti výskyt 20 taxónov z čeľade vstavačovitých.

Vstavačovité sú veľmi mladou čeľad'ou jednoklíčnolistových rastlín. Nachádzajú sa ešte v plnom vývoji, čo má za následok, že mnohé druhy sú si značne blízke. To spôsobuje veľké ťažkosti pri ich určovaní. Často im chýbajú genetické bariéry, takže nastáva kríženie nielen medzi rôznymi druhmi, ale aj medzi druhmi rôznych príbuzných rodov. Niektoré viacnásobné krížence sa natoľko ustálili, že sa stali základom pri vzniku nových hybridogénnych druhov. Obrovská premenlivosť umožnila orchideám osídliť najrozličnejšie stanovištia, od nížin až do vysokohorských polôh, močariská, vlhké lúky až suché krovinaté stráne, od otvorených slnečných plôch až do hlboko zatienených hustých pralesov (Potůček, Čačko, 1996).



Obr 9. (Zdroj: autor)

pät'prstnica obyčajná



Obr 10. (Zdroj: autor)

vstavač vojenský



Obr 11. (Zdroj: autor)

vemenník zelenkastý

4.8 Živočíšstvo

Živočíšstvo CHKO Strážovské vrchy sa vyznačuje veľkou diverzitou. Okrem lesných druhov sú hojné i druhy vyskytujúce sa v skalných, lúčnych, xerothermných a mokrad'ových biotopoch. Vo vápňitých prameniskách žijú vzácne druhy mäkkýšov – glaciálny relikť pimprlík močiarny a pimprlík mokrad'ový. Obidva sú zároveň aj druhy európskeho významu. Na xerothermných lokalitách sa zriedkavo vyskytuje motýľ jasoň červenooký. K charakterickým chrobákam bučín patrí fuzáč alpský, bystruška fialová, roháč obyčajný. Z obojživelníkov boli zaznamenané: salamandra škvrnitá, mlok bodkovaný, mlok horský, kunka žltobruchá, ropucha bradavičnatá, ropucha zelená a rosnička zelená. Z plazov boli zistené: jašterica bystrá, jašterica živorodá, jašterica múrová, slepúch lámavý, užovka obojková, užovka hladká, užovka stromová a užovka fľkaná. Na skalné biotopy je viazaný sokol sťahovavý. Výskyt orla skalného je sporadický. Z ďalších druhov dravcov bol v CHKO Strážovské vrchy zistené v hniezdom období: sokol lastovičiar, sokol myšiar, jastrab krahulec, jastrab lesný, včelár lesný, myšiak lesný a sovy (výr skalný, kuvik vrabčí, kuvik kapcavý, sova lesná, sova dlhochvostá a myšiarka ušatá. Rozľahlá sústava neprístupných jaskynných priestorov vytvára ideálne podmienky pre zimovanie netopierov. Bol zaznamenaný výskyt netopiera obyčajného, netopiera východného, netopiera brvitého, netopiera veľkouchého, podkovára krpatého, podkovára štíhlokrídleho, netopiera čierneho, netopiera hvízdavého, netopiera parkového, netopiera severského atď. Z väčších cicavcov sa v CHKO Strážovské vrchy vyskytujú napr. vydra riečna, mačka lesná, rys ostrovid, vlk dravý a medveď hnedý (www.sopsr.sk).

4.9 Technická infraštruktúra

Obec bola plne elektrifikovaná v roku 1941 a plynofikovaná v roku 2002. Verejný vodovod bol dostavaný v roku 1980 a postupne prešli všetky domácnosti na tento spôsob zásobovania pitnou vodou. V obci je veľmi zlé pokrytie internetom, 20 % domácností využíva pripojenie cez telefonickú linku DIAL-UP, ostatné sú bez internetu. Obecný úrad používa ISDN linku (PHSR 2007).

4.10 Doprava

Základnú komunikačnú os tvorí cesta 3. triedy III/06154, ktorá sa v Dolnom Lieskove napája na cestu 3. triedy III/06150 a táto následne na cestu 1. triedy I/61 (Trenčín – Považská Bystrica). Toto územie je napojené na dopravný systém Slovenska, ktorý je v súčasnej dobe posilňovaný diaľnicou D1, vedúcou celým Považím. Tadiaľ vedie i dvojkolajová elektrifikovaná železničná trať č. 38 Žilina – Púchov – Bratislava. Paralelne s ňou vedie i spomínaná štátna cesta I. triedy I/61. Lodná doprava je plánovaná v blízkej budúcnosti derivačným kanálom Váhu na pravom brehu jeho pôvodného koryta.

Cesta III. triedy má charakter zbernej i obslužnej komunikácie, na ňu sú napojené miestne komunikácie, ktoré zabezpečujú dopravné napojenie až k jednotlivým stavebným parcelám. Obec má celkom 2 km miestnych komunikácií. Autobusová doprava, ktorú zabezpečuje SAD Považská Bystrica, o. z. SAD Trenčín, je jedinou formou hromadnej dopravy v tomto území. Obcou neprechádza železničná trať, obyvatelia majú teda možnosť využiť železničnú dopravu v okresnom meste Považská Bystrica, prípadne v susednom meste Púchov, vzdialenom 16 km (PHSR 2007).

4.11 Lesné hospodárstvo

Lesné hospodárstvo v obci obhospodaruje Združenie lesomajiteľov, pozemkové spoločenstvo o výmere 245 ha a Urbárska spoločnosť, pozemkové spoločenstvo Podskalie o výmere 252 ha (PHSR 2007).

4.12 Hustota obyvateľstva

V roku 2006 bola hustota obyvateľstva obce Podskalie 16 obyvateľov na 1 km². Tento ukazovateľ v medziročnom porovnaní vykazuje neustály pokles. Hodnota hustoty obyvateľstva obce patrí v regióne medzi najnižšie, nakoľko priemer hodnoty tohto ukazovateľa pre vidiecke obce okresu v roku 2006 bol 60 obyvateľov na 1 km².

Bytová výstavba sa uskutočňuje výlučne z prostriedkov jednotlivých domácností. V súčasnosti sa v obci nachádza spolu 90 bytových jednotiek, z toho 45 predstavujú neobývané domy (PHSR 2007).

4.13 Podnikateľské subjekty

V súčasnej dobe sa v Podskalí nachádzajú 6 podnikateľských subjektov. Jedná sa o malých podnikateľov a živnostníkov, ktorí sa orientujú prevažne na poskytovanie služieb obyvateľom obce a turistom, remeselnej výrobe a z toho 3 subjekty podnikajú v poľnohospodárskej výrobe. Spolu zamestnávajú 33 zamestnancov (vrátane sezónnych zamestnancov). Prehľad o jednotlivých subjektoch, ich zameraní a počte pracovných miest popisuje tabuľka č.2.

Tab. 2 Podnikateľské subjekty v obci Podskalíe k 31.12.2009 (zdroj PHSR obce Podskalíe)

Firma	Odvetvie	Počet prac. miest
Remeselné služby, Jozef Štrichel	Zámočníctvo so zváraním, výroba a montáž ľahkých oceľových konštrukcií	2
	Predajňa potravín	1
	Pohostinstvo	1
EKOFARM s.r.o.	Spracovanie včelieho medu, chov koní, výroba čajov, ...	4
KOVLIS, s.r.o.	Tvarovanie plechov za studena	4
OTO SYSTEM s.r.o.	Ubytovacie služby	21
SHR Hercegová Zuzana	Chov oviec a hovädzieho dobytku	2

Potenciál pre zvýšenie zamestnanosti predstavuje podnik AGROPOVA, a.s., ktorý sa v minulosti venoval chovu ošípaných, disponuje kapacitou ustajňovacích priestorov 120 prasníc, 840 ks výkrmových ošípaných a zamestnával 7 pracovníkov. V súčasnosti je však v tomto podniku pozastavená výroba.

Dôležitým subjektom je OTO SYSTEM, s.r.o., ktorý poskytuje ubytovacie a stravovacie služby v rekreačnom zariadení Podskalie.

Rekreačné zariadenie tvorí komplex 16 budov, ktoré sú vybudované na pozemkoch o výmere viac ako 50000 m². Celý areál je riešený ako lesopark s vyše 40000 m² udržiavanými trávnatými plochami. Areál je vzdialený od mesta Považská Bystrica 17 km, 9 km od diaľnice D1 na trase Bratislava - Žilina. Celková kapacita zariadenia je 250 postelí. Ubytovanie je poskytované v budovách s rôznou kapacitou (6-35 lôžok), ktoré sú nanovo zrekonštruované a vybavené novým nábytkom. Stravovanie a spoločenské vyžitie je zabezpečované v centrálnej budove s jedálňou, krbovou miestnosťou a barom, ako aj v letnej sezóne v párty stanoch. Kapacita jedálne a ostatných priestorov umožňuje realizovať akcie pre 250 osôb. Rekreačné zariadenie je schopné realizovať vo svojich interiérových a exteriérových priestoroch hromadné podujatia s počtom účastníkov až do 1500 osôb. Je vybavené kompletným gastroservisom a vybavením pre podujatia v exteriéroch ako sú firemné športové hry, školenia, propagačné akcie a iné. K dispozícii sú párty stany, plochy a zariadenia na opekanie a grilovanie, záhradné sedenia, pívne sety, mobilné výčapné zariadenia. Parkovanie a odstavné plochy majú kapacitu 150 automobilov.

Areál a okolie poskytuje ideálne podmienky pre rekreačné športové vyžitie. K dispozícii sú dve asfaltové ihriská na volejbal, basketbal, tenis, trávnaté futbalové ihrisko, badmintonové ihrisko, plážový volejbal, vonkajší bazén (20 m), stôl pre stolný tenis.
<http://www.podskalie.sk/>



Obr. 12,13. Rekreačné zariadenie Podskalie (Zdroj: <http://www.podskalie.sk/>)

Funkciu zásobovania obce základným spotrebným tovarom plní 1 obchod, v obci sa nachádza 1 pohostinstvo, ktoré však neposkytuje stravovacie služby. Je však zrekonštruované vo vkusnom vidieckom štýle a poskytuje návštevníkom príjemné posedenie. Samostatné reštauračné zariadenie sa v obci nenachádza, avšak turisti ubytovaní v rekreačnom stredisku Podskalie majú možnosť stravovania sa priamo v stredisku.

4.14 Školstvo a šport

V obci sa nenachádza materská ani jedna základná škola v zriaďovateľskej pôsobnosti obce. Žiaci dochádzajú do susednej obce Pružina.

Možnosti športového vyžitia sú v obci obmedzené, k dispozícii je futbalové ihrisko, ktoré je však v nevyhovujúcom stave. V budúcnosti obec plánuje vybudovanie multifunkčného ihriska.

Región však ponúka široké spektrum športových aktivít, ktoré sa neviažu na miestnu športovú infraštruktúru, ako je cykloturistika, agroturistika, hipoturistika, poľovníctvo, lyžovanie v blízkom lyžiarskom stredisku Mojtín (PHSR 2007).

4.15 Zdravotníctvo

V obci sa nenachádza zdravotné stredisko, občania využívajú Obvodné zdravotné stredisko v obci Pružina. Vyššiu zdravotnícku starostlivosť poskytujú zariadenia v Považskej Bystrici a Púchove (PHSR 2007).

4.16 Kultúra

Zabezpečenie kultúry v obci je dôležité nielen z pohľadu kultúrno-spoločenského vyžitia jej vlastných obyvateľov, ale aj v záujme prilákania turizmu. V súčasnej dobe čoraz viac turistov uniká z rušného života miest na vidiek, za tradíciami a vidieckou zábavou našich predkov. Kvalita kultúry v obci poukazuje na



spoločenskú úroveň a kultúrnu vyspelosť regiónu. **Obr. 14. Kaplnka (Zdroj: autor)**

Je nutné neustále rozvíjať ponuku kultúrnych podujatí, ako i zabezpečiť vhodné priestory na ich realizáciu a spolupracovať so všetkými subjektmi v regióne na vytvorení koordinovanej siete kultúrnych zariadení a podujatí.

Medzi najvýznamnejšie kultúrno-spoločenské podujatia patria Hodové slávnosti a pútnická svätá omša pri príležitosti osláv Snežnej Panny Márie, ktorej je vysvätená



kaplnka pod podskalskými skalami. Púť sa koná každoročne prvú nedeľu po piatom auguste. Je hojne navštevovaná veriacimi zo širokého okolia. Poriada sa priamo pod holým nebom na úvrší nad dedinou, ktorý sa volá Vápenica.

Obr. 15. Púť (Zdroj: autor)

K ďalším významným kultúrno-spoločenským podujatiam v obci patrí fašiangový sprievod, pochovávanie basy, stávanie mája, deň matiek, vianočné vinšovanie – betlehemci, koncoročný večierok. Zaujímavosťou je, že v obci so 121 obyvateľmi pôsobí hudobná umelecká škola, ktorú navštevuje 7 detí.



Obr. 16. Betlehemci (Zdroj: autor)

4.17 Charakteristika firmy

4.17.1 História firmy

Firma Ekofarm s.r.o. je malá firma rodinného typu, so sídlom v Podskalí, okres Pov. Bystrica. Bola založená v roku 2000. Zamestnáva 4. pracovníkov. Obhospodaruje ekologickým spôsobom 35 ha poľnohospodárskej pôdy. Venuje sa rastlinnej aj živočíšnej výrobe a v poslednom období sa začína orientovať na ekoagroturistiku.



Obr. 17. Pestovateľské plochy LR (Zdroj: autor)

4.17.2 Rastlinná výroba

Rastlinná výroba je úzko špecializovaná na produkciu liečivých rastlín a produkciu sena a krmovín pre živočíšnu výrobu. V začiatkoch svojej existencie sa firma venovala iba pestovaniu a sušeniu liečivých rastlín a predaju nespracovanej suroviny. Pestovalo sa 4-6 druhov liečivých rastlín. V roku 2005 sa začalo s finalizáciou produkcie vo forme bylinných BIOčajov.



Obr. 18,19,20. Ručne zberané liečivé rastliny: echinacea, slybia, nechtík

(Zdroj: autor)

Postupne sa rozširoval sortiment sypaných čajov a množstvo druhov pestovaných LR až na dnešnú úroveň. Dnes firma pestuje 20 druhov liečivých rastlín a 10 druhov liečivých rastlín zberá z voľnej prírody. Zber vykonáva prevažne ručne. Rastliny suší, spracováva

a vyrába z nich 32 druhov bylinných biočajov. Svoje výrobky predáva vo vlastnej predajni a distribuje do čajovní a prodajní zdravej výživy v regióne Trenčín, Žilina. Veľkoobchodný predaj do ostatných častí Slovenska realizuje cez bratislavskú firmu G8 s.r.o. Firma využíva i internet, ako nástroj predaja a má zriadenú svoju web stránku s internetovým obchodom.

V poslednom období sa snaží pomocou rastlinnej výroby ovplyvňovať i včeliu pastvu a znáškové prostredie sejbou medonosných rastlín ako facélia, vičenec vikolistý, komonica biela, pohánka obyčajná.

Tab. 3 Prehľad produkcie BIO čajov firmou Ekofarm s.r.o. (Zdroj: autor)

EKOFARM s.r.o. Podskalie			
Bylinné čaje - jednodruhé		Bylinné čaje - miešané	
1	Echinacea kvet	1	Babičkine tajomstvo
2	Fenikel obyčajný	2	Detský
3	Jastrabina lekárska	3	Detský prieduškový
4	Mäta pieporná	4	Dobry spánok - na upokojenie
5	Medovka lekárska	5	Mocný chlap
6	Nechtík lekársky	6	Na pečeň
7	Pamajorán obyčajný	7	Na povzbudenie - ranný čaj
8	Rebríček obyčajný	8	Očistenie organizmu
9	Repík lekársky	9	Podpora imunity
10	Slez maurský kvet	10	Podpora kojenia
11	Šalvia lekárska	11	Podskalský - pre chvíle pohody
12	Tymián	12	Prieduškový
13	Vrbovka	13	Proti chrípke
14	Yzop lekársky	14	Zápal močových ciest
15	Žihľava dvojdomá	15	Zdravé srdce
		16	Žalúdočný - horký
		17	Ženský



Obr 21.
Predajňa
Ekofarm
so svojími
výrobkami
(Zdroj: autor)

4.17.3 Chov včiel

V rámci živočíšnej výroby sa firma venuje chovu včiel cca 90 včelstiev, s ročnou produkciou 2,5 t medu. Vyprodukovaný med spracováva vo vlastnej prevádzke. Med ponúka ako hotový výrobok vo vlastnej malopredajni a distribuje ho do okolitých predajní. V oblasti chovu včiel sa firma chce v budúcnosti orientovať na ďalšie zvyšovanie pridanej hodnoty formou výroby Podskalskej medoviny, rôznych medových špecialít - orechy s medom, peľ, jednodruhové medy, propolisové tinktúry.... Zaujímavosťou je, že firma vyvinula a produkuje jedinečný produkt, med s drienkami a ponúka ho ako miestnu špecialitu. Je to čistý prírodný produkt medu a drienok bez použitia prídavných alebo konzervačných látok. Spojením dvoch chutí vznikla zaujímavá kombinácia, ktorá si na miestnej úrovni už našla svojich priaznivcov.



Obr. 22,23. Spracovanie medu (Zdroj: autor)

4.17.4 Chov jazdeckých koní

V chove jazdeckých koní v súčasnosti firma chová štyri jazdecké kone za účelom rekreačného jazdenia. V katastri sa nachádza rekreačné zariadenie, kde sa každoročne poriadajú detské tábory známe aj ako Twistovo. Jazda na koni na našej farme je príjemným spestrením ich pobytu. Okolie Podskalia ponúka výborné možnosti pre rekreačných jazdcov. Pre skúsenejších je možnosť i vzdialenejších túr po Strážovských vrchoch. V spolupráci s rekreačným zariadením firma vidí ďalší významný potenciál v rozvoji agroturistických aktivít. To sa však nezaobíde bez investícií do tohoto druhu podnikania.



Obr. 24. Podskalský jazdec (Zdroj autor)



Obr. 25. Hipoturistika v Podskalí (Zdroj autor)

4.18 SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
<ul style="list-style-type: none"> • Príroda, čisté životné prostredie • Možnosti rekreácie • Nízka kriminalita • Bohatá história a kultúrne dedičstvo • Ekologické obhospodarovanie pôdy • Produkcia certifikovaných BIO výrobkov • Dlhoročná prax a chovom koní • Priestranné pasienky a výbehy pre kone • Existencia rekreačného strediska v katastri obce • Prebiehajúce pozemkové úpravy • Absencia veľkých priemyselných aktivít • Firma je súčasťou Mikroregiónu Strážovské vrchy • Vybudované lesné cesty • Udržiavanie ľudových tradícií • Dobre zásobený obchod tovarom 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatok vlastného investičného kapitálu, nutnosť úveru • Vysoké počiatočné náklady • Chýbajúce stravovacie služby v obci • Neusporiadané majetkové a pozemkové vlastnícke vzťahy • Zlé dopravné spojenie • Nedostatočne rozvinutý cestovný ruch • Obyvatelia a obec neprofitujú z turizmu • Slabá propagácia obce • Nízky počet obyvateľov • Vysoký počet neobývaných domov • Chýba priestor na doplnkové športové aktivity (ihrisko, vlek) • Absencia vysokorychlostného širokopásmového internetu • Absencia optických dátových rozvodov • Nárast sociálnej ohrozenosti mládeže • Nedostatočná podpora tradičných remesiel • Nízka občianska vybavenosť
Príležitosti	Ohrozenia
<ul style="list-style-type: none"> • Rozvoj cestovného ruchu • Rozvoj hipoturistiky • Spájanie kultúrnych, športových a spoločenských podujatí s podnikateľskými aktivitami • Získanie zdrojov z fondov EÚ • Získanie zdrojov cez Mikroregión Strážovské vrchy • Vysporiadanie vlastníckych vzťahov • Rozvoj poľnohospodárskej výroby 	<ul style="list-style-type: none"> • Postupné vymieranie obce • Odchod mladej generácie • Vysoké úverové zaťaženie • Postupné zarastanie chotára • Pasivita a nezaujímavosť občanov • Konkurencia • Nízka finančná kapacita • Nedostatok investičného kapitálu • Rozvoj „tvrdého“ turizmu, ktorý neberie ohľad na potreby miestneho obyvateľstva a prostredia

5 Návrh na využitie poznatkov

Výsledky bakalárskej práce vytvárajú prehľad odborných poznatkov z oblasti vidieckeho cestovného ruchu, môžu poslúžiť k rozšíreniu a prehĺbeniu poznatkov v danej oblasti. Práca mapuje prostredie podhorskej obce Podskalíe. Hodnotí atraktivitu s ohľadom na možnosti rozvoja obce vo vidieckom cestovnom ruchu. Práca ďalej hodnotí firmu EKOFARM s.r.o., poľnohospodársky subjekt pôsobiaci v danom území. Jeho potenciál rozvoja v oblasti ekoagrotistiky.

Na základe získaných poznatkov je možné diverzifikovať nepoľnohospodárske činnosti ako racionálne opodstatnené. Z tohto dôvodu navrhujeme vytvoriť ubytovacie kapacity, resp. nadviazať užšiu spoluprácu s OTO system s.r.o. rekreačné zariadenie Podskalíe. V chove koní navrhujeme rozšíriť a zmodernizovať kapacity ustajňovacích priestorov, orientovať sa na prenájom ustajňovacích boxov a vybudovať krytú jazdiareň, čo by viedlo k rozvoju jazdeckva a hipoturistiky. V oblasti pestovania liečivých rastlín navrhujeme vyhotoviť tabuľky s názvami pestovaných rastlín a botanickým opisom jednotlivých druhov, aby sa stali zdrojom kvalitnejšieho poznávania. V oblasti chovu včiel vytvoriť ukázkovú včelnicu a sprístupniť turistom nahliadnutie do tajomného sveta včiel. Vytvoriť marketingovú stratégiu pre produkt „Med s drienkami“ a spropagovať túto miestnu špecialitu v širšom okolí.

Ďalej navrhujeme definovať a charakterizovať cieľovú skupinu. Orientovať sa na potenciálneho zákazníka, ktorý je environmentálne uvedomelý a túžiaci po oddychu, pokoji, prírode, poznávaní v spätosti s prírodou, spoznávaní vidieckeho spôsobu života. Vytvoriť marketingové nástroje pre oslovenie cieľovej skupiny. Skvalitniť propagáciu cez elektronické médiá. Vytvoriť koordinovú spoluprácu obec – podnikatelia – obyvatelia. Podporovať environmentálne aktivity zamerané na udržanie unikátneho životného prostredia a podporovať udržanie ľudových tradícií, ktoré pomáhajú udržiavať národnú identitu.

6 Záver

Na základe dosiahnutých výsledkov práce je možné formulovať nasledovné závery:

- Prírodné danosti a podmienky regiónu, turistické aktivity podporujúce rozvoj cestovného ruchu, osobitne ekoagroturistiku v obci Podskalie a v mikroregióne Strážovske vrchy sú priaznivé, čo potvrdilo vyhodnotenie silných a slabých stránok metódou SWOT analýzy,
- Z analýzy rodinnej firmy Ekofarm s.r.o. Podskalie možno konštatovať, že má vysoký potenciál úspešnosti v oblasti poskytovania služieb v cestovnom ruchu. Jej orientácia na ekoagroturistiku by bola prospešná i z hľadiska predajnosti svojich produktov. Mnohé z navrhovaných aktivít su investične náročné a . vyžadujú projektové prípravy s dostatočným finančným zabezpečením.
- Výsledky bakalárskej práce prispievajú k rozšíreniu a prehĺbeniu poznatkov o vidieckej turistike. Vo vybranej podhorskej oblasti mapujú miestne atraktivity a poskytujú návrhy riešenia pre rozvoj vidieckej turistiky v danej oblasti a ekoagroturistiky pre firmu EKOFARM s.r.o. Podskalie.
- Pre ďalší rozvoj ekoagroturistiky bude potrebné vypracovať podnikateľský plán s možnosťou získania finančnej dotácie v rámci Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007 – 2013, resp. z ďalších štrukturálnych fondov EÚ.

7 Použitá literatúra

1. ALBACETE-SÁVEZ, C. – FUENTES M. M – LLORÉNS-MONTES, F.J. 2007 *Service quality measurement in rural accommodation*. In: Annals of Tourism Research, vol. 34, 2007, no 1, s. 45-65
2. BELKO, I. – VALŠIKOVÁ, M. 2004. *Pestovanie liečivých rastlín na Slovensku* /online/. Výskumný ústav zeleninársky/cit. 2010-05-05/. Dostupné na: http://www.agroporadenstvo.sk/rv/liecivky/liec_rast.htm
3. BURKOVSKÝ, J. 1987. *Základné údaje o NPR Podskalský Roháč*. Banská Bystrica: KÚ štátnej pamiatkovej starostlivosti a ochrany prírody. 1987. s.14
4. DEMO, M. a i. 2007 *Udržateľný rozvoj – život v medziach únosnej kapacity biosféry*. SPU Nitra: 2007. s 320-323. ISBN 978-80-8069-826-3.
5. FORET, M. – FORETOVÁ, V. 2001. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2001. s.178. ISBN80-247-0207-X
6. HABÁN, M. – OTEPKA, P. – ŠALAMON, I. 2008 *Pol'nohospodárske aspekty pestovania liečivých rastlín*. SPU Nitra: 2008. s. 8. ISBN 978-80-552-0121-4
7. HERCEGHOVÁ, Z. 2006. Druhy čelade Orchidaceae ako súčasť biotopov poloprirodných a prírodných TTP: diplomová práca. Nitra: SPU, 2006. s. 36-38.
8. HIPOTERAPIA. 2008. /online/. /cit. 2010-05-05/ Dostupné na: <http://www.ajc.estranky.sk/clanky/hipoterapia/Hipototerapia>
9. JARÁBKOVÁ, J. 2008. Možnosti hodnotenia kvality zariadení vidieckeho cestovného ruchu. In *Acta regionalia et environmentalica* 2/2008, s. 38-41
10. KOHÚT, T. 2006. *Predpoklady erbu obce Podskalie*. 2006. s.1-2
11. MACH a i. 1993. *Vidiecky turizmus a agroturizmus v zahraničí*. Modra: Združenie podnikateľov agroturistiky Slovenska, 1993. ISBN 80-88731-04-6
12. MITAŠ, A. 2010. *Záverečný účet a výročná správa obce Podskalie za rok 2009*. s. 2-4
13. OTEPKA, P. – HABÁN, M. 2007. *Vidiecky turizmus a agroturizmus: Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo v Nitre*, 2007 s. 6-18. ISBN 978-80-89088-52-2.
14. PEKAROVÁ, E. 2009. *Alternatívne možnosti využívania poľnohospodárskych pôd Slovenska* /online/ Výskumný ústav pôdoznanectva a ochrany pôdy /cit. 2010-05-05/. Dostupné na: http://www.agroporadenstvo.sk/rv/liecivky/poda_alternativy.htm.
15. POTŮČEK, O. – ČAČKO, Ľ. 1996. *Všetko o orchideách*. Bratislava: Slovart. 1996. s. 96. ISBN 80-85163-30-6
16. PRIBILINCOVÁ, M. *Liečivá hipoterapia* /online/. /cit. 2010-05-05/ Dostupné na: <http://www.bedekerzdravia.sk/?main=article&id=58>

-
17. PŘIDAL, A. 2005. *Ekologie opylovatelů*. LYNX Brno: 2005. s. 9-11. ISBN 80-86787-04-4
 18. RATAJ, V. a i. 2009. *Metodika písania záverečných prác na SPU v Nitre*. SPU Nitra 2009. s. 56-58. ISBN 978-80-552-0186-3
 19. RUNKOVIČ, G. 1985. *Prehľad odborných výsledkov ochrancov prírody 1983*. Príroda 1985. s. 19.
 20. ŠVAMBERK, V. 2000 *Tajemný svet včel*. Nakladateľstvo Víkend: 2000. 1. vydanie, s. 5. ISBN 80-7222-120-5.
 21. VESELÝ, V. a i. 2003. *Včelařství*. Nakladatelství Brázda, s.r.o., Praha: 2003. 2. vyd., s. 3. ISBN 80-209-0320-8.
 22. Štátna ochrana prírody. Maloplošné chránené územia. /online/. /cit. 2010-05-05/ Dostupné na: <http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/maloplosky.html#podskalskyrohac>.
 23. Štátna ochrana prírody. Rastlinstvo CHKO Strážovské Vrchy. /online/ . /cit. 2010 05-05/. Dostupné na: <http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/botanika.html>
 24. Štátna ochrana prírody. Živočíšstvo CHKO Strážovské Vrchy. /online/ . /cit. 2010 05-05/. Dostupné na: <http://www.sopsr.sk/strazovskevrchy/zoo.html>
 25. ŽÁRSKA, E. 2006. Bariéry a šance rozvoja malých obcí. *In Acta regionalia et environmentalica* 1/2006, s. 8-12